

تطبیق سه طرفه (Way Matching-3) در تدارکات سازمانی؛ راهنمای کنترل هوشمند سفارش، رسید انبار و فاکتور مالی

یکی از متداولترین گلوگاههای ائتلاف سرمایه در سازمانها، پرداخت وجوهی است که مشخصات ریالی یا تعدادی آنها با کالای تحویل شده مطابقت ندارد. تطبیق سه طرفه (Three-Way Matching) یک استاندارد معتبر کنترل داخلی در حسابداری و لجستیک است که اطمینان می دهد سازمان دقیقاً بابت آنچه «تأیید کرده»، «تحویل گرفته» و «مطابق نرخ توافق شده است»، هزینه پرداخت می کند. اتصال حلقه های تدارکات، انبار و حسابداری تعهدی، راهکار اساسی توقف پرداخت های مضاعف و اسناد معطل در سازمانهاست.

تطبیق سه طرفه (Way Matching-3) چیست؟

تطبیق سه طرفه فرایند اعتبارسنجی و مقایسه داده های موجود در ۳ سند اصلی تأمین کالا پیش از تأیید پرداخت به فروشنده است:

[سفارش خرید (PO)] [رسید انبار (GRN)] [فاکتور فروشنده (Invoice)]

1. سفارش خرید (Purchase Order – PO): سندی که نشان می‌دهد سازمان دقیقاً چه کالا یا خدمتی، با چه کیفیتی، در چه تاریخی و با چه قیمتی درخواست داده است.

2. رسید انبار یا گزارش دریافت کالا (Goods Receipt Note – GRN): سندی که انباردار صادر کرده و تأیید می‌کند چه تعداد یا مقداری از اقلام عملاً وارد انبار شده و شرایط فیزیکی آن سالم است.

3. فاکتور فروشنده (Vendor Invoice): صورت‌حسابی که تأمین‌کننده برای دریافت وجه ارسال می‌کند و مبالغ، کسورات و مالیات را نمایش می‌دهد.

اگر اطلاعات این سه سند از نظر تعداد، مشخصات فنی و بهای تمام‌شده هم‌پوشانی ۱۰۰ درصدی داشته باشند، سند مالی پرداخت صادر می‌شود؛ در غیر این صورت، فرایند جهت رفع مغایرت مسدود خواهد شد.

چرا سازمان‌ها به کنترل انطباق سه‌طرفه نیاز دارند؟

در شرکت‌هایی که با حجم بالایی از تعاملات تجاری روزمره روبه‌رو هستند، بررسی چشمی و دستی کاغذهای فاکتور و رسیدهای تحویل کالا علاوه بر استهلاک نیروی انسانی، زمینه‌ساز خطاهای پرهزینه می‌شود. استقرار استاندارد تطبیق ۳ سندی مزایای عملیاتی زیر را خلق می‌کند:

- جلوگیری از پرداخت بابت کالاهای آسیب‌دیده یا تحویل‌نشده: هیچ فاکتوری بدون ثبت رسمی کالا در سیستم انبار قابل پرداخت نخواهد بود.
- کشف مغایرت قیمت توافق‌شده با صورت‌حساب: بررسی نرخ مصوب در سفارش خرید با بهای درج‌شده در فاکتور نهایی و مسدودسازی اضافه‌پرداخت‌ها.

- حذف فاکتورهای جعلی یا صدور پرداخت‌های مضاعف: هر سفارش فقط یک‌بار قابلیت تسویه دارد و فاکتور تکراری فوراً مسدود می‌شود.
- آمادگی دائمی برای ممیزی قانونی و حسابرسی مستقل: مستندات هر تراکنش از مبدأ نیاز تا حواله پرداخت به‌صورت یکپارچه در سیستم آرشیو می‌شود.

تفاوت تطبیق دوطرفه، سه‌طرفه و چهارطرفه در چیست؟

بسته به ارزش معاملات، حساسیت تجهیزات و ساختار نظارتی، سازمان‌ها سطوح متفاوتی از تطبیق را پیاده‌سازی می‌کنند:

روش تطبیق	اسناد مورد بررسی	کاربرد سازمانی
تطبیق دوطرفه (2-Way)	سفارش خرید + فاکتور	خرید خدمات غیرملموس یا پرداخت‌های دوره‌ای اشتراک و پشتیبانی
تطبیق سه‌طرفه (3-Way)	سفارش خرید + رسید انبار + فاکتور	تأمین عمومی کالا، قطعات مصرفی، تجهیزات و مواد اولیه کارخانه‌ها
تطبیق چهارطرفه (4-Way)	سفارش خرید + رسید انبار + فرم تأیید کنترل کیفیت (QC) + فاکتور	صنایع حساس، دارویی، خطوط تولید و پروژه‌های پیمانکاری بزرگ

مراحل گام‌به‌گام پیاده‌سازی فرایند 3-Way Matching

در جریان کار لجستیک

برای استقرار ساختارمند این فرایند در سازمان، چرخه زیر در بستر سامانه‌های اداری و

بازرگانی پیاده‌سازی می‌شود:

۱. صدور و قفل سفارش خرید

پس از بررسی نیازسنجی انبار و تأیید سرفصل‌های اعتباری در مازول بودجه، سفارش خرید قطعی با ذکر مشخصات دقیق فنی و قیمت واحد صادر می‌شود.

۲. تخلیه کالا و ثبت رسید ورود به انبار

پس از ورود بار به محیط سازمان، انباردار بدون اطلاع از بهای توافقی‌شده، صرفاً مشخصات فیزیکی، کدینگ کالا و تعداد را شمارش کرده و رسید انبار را در سیستم مکانیزه به ثبت می‌رساند.

۳. دریافت و بارگذاری صورت‌حساب فروشنده

تأمین‌کننده فاکتور خود را از طریق کارتابل یا درگاه اختصاصی بارگذاری می‌کند یا نسخه فیزیکی وارد چرخه حسابداری می‌شود.

۴. پردازش تطبیق و تعریف آستانه تلورانس (Tolerance Limits)

سیستم به صورت خودکار هر سطر کالا را در سه سند مقایسه می‌کند. در معاملات سازمانی، مفهوم «تلورانس مجاز» بسیار حیاتی است؛ برای نمونه در اقلام فله‌ای (مانند خرید مواد اولیه وزنی یا دانه‌ای)، ممکن است اختلاف ۱ تا ۲ درصدی در وزن تحویلی طبیعی قلمداد شود. در صورت خروج از آستانه مجاز، هشدار مغایرت ارسال می‌شود.

۵. صدور خودکار سند حسابداری و تسویه

با تأیید صحت انطباق، سند بستانکاری فروشنده در ماژول حسابداری صادر و دستور پرداخت در خزانه ثبت می‌شود.

یکپارچگی سیستمی؛ پیش‌نیاز حذف مغایرت‌ها در اکوسیستم دیدگاه چارگون

اجرای دستی تطبیق سه‌طرفه در سازمان‌هایی با صدها پرسنل، گردش فرم‌های متوالی را کندتر کرده و خود به عاملی برای بوروکراسی تبدیل می‌شود. [راهکار لجستیک دیدگاه چارگون](#) از طریق اتصال حلقه‌های مختلف، این زنجیره را به‌صورت خودکار مدیریت می‌کند:

- ارتباط با انبار: با استفاده از [نرم‌افزار انبار و حسابداری انبار دیدگاه](#)، رسیدهای انبار بدون نیاز به مکاتبه جداگانه، در لحظه ثبت با ردیف‌های سفارش خرید در سامانه تدارکات قفل می‌شوند.
- ارتباط با قراردادهای و بودجه: [نرم‌افزار خرید و تدارکات دیدگاه](#) قبل از ثبت نهایی خرید، تعهد اعتبار را در سیستم بودجه بررسی کرده و سوابق پیمانکاران را با مازول قراردادهای تطبیق می‌دهد.
- صدور خودکار اسناد مالی: پس از اتمام مقایسه سه‌طرفه اسناد، اطلاعات مالی بدون ورود دوباره داده‌ها به سیستم حسابداری ارسال و از بروز اشتباهات تایپی در مبالغ فاکتور جلوگیری می‌شود.

تجربه استقرار سامانه‌های مکانیزه در مشتریان بزرگ مقیاس چارگون نظیر سازمان بورس و اوراق بهادار، بیمه پارسیان و بانک کشاورزی نشان می‌دهد که انضباط مالی حاصل از تجمیع سامانه‌های خرید، انبار و مالی، خطاهای انبارداری و مغایرت‌های

پایان سال مالی را به صفر نزدیک می‌کند.

جمع‌بندی

تطبیق سه‌طرفه نه تنها یک الزام در مدیریت ریسک و حسابرسی مالی است، بلکه ستون فقرات انضباط لجستیکی در سازمان‌های چابک به‌شمار می‌رود. حرکت از کنترل‌های دستی و سنتی به‌سوی بسترهای نرم‌افزاری متمرکز، پرداخت‌های اشتباه را متوقف و شفافیت زنجیره تأمین را تضمین می‌نماید.

تمایل دارید جریان تأمین کالا، انبارداری و اسناد مالی سازمان خود را یکپارچه کنید؟

جهت آشنایی عملیاتی با زیرسیستم‌های خرید و انبار و بهره‌مندی از تجارب سازمانی، اقدام به [درخواست دمو رایگان راهکار لجستیک دیدگاه چارگون](#) نمایید یا با کارشناسان چارگون از طریق شماره تلفن ۰۲۱ - ۸۴۲۰۳۳۸۰ در ارتباط باشید.

سوالات متداول

در صورت بروز مغایرت در فرایند تطبیق سه‌طرفه، چه اقداماتی انجام می‌شود؟

پرداخت فاکتور تا رفع ابهام مسدود می‌ماند. در سامانه، چرخه اصلاحی فعال شده و بسته به نوع مغایرت (کسری کالا، خرابی جنس یا اختلاف فی فاکتور)، برای تأمین‌کننده اعلامیه بدهکار صادر شده یا با هماهنگی مأمور خرید و انبار، کسری بار اصلاح می‌شود.

آستانه تلورانس (Tolerance Limit) چیست و چه کاربردی در خرید دارد؟

تلورانس میزان انحراف قیمتی یا مقداری مجاز و جزئی است که بر اساس آیین‌نامه معاملات تعریف می‌شود. اگر تفاوت فاکتور با سفارش خرید کمتر از این سقف باشد، سیستم به جای توقف خرید، فرایند را پیش برده و مغایرت جزئی را در سرفصل تعدیلات ثبت می‌کند.

آیا نرم‌افزار دیدگاه می‌تواند فرایند تطبیق سه‌طرفه را بدون دخالت دستی انجام دهد؟

بله؛ سامانه خرید و تدارکات دیدگاه به گونه‌ای پیکربندی شده است که در صورت انطباق اطلاعات رسید انبار با سفارش خرید و فاکتور فروشنده، سند ثبت هزینه را به‌طور سیستمی صادر کرده و کاربر را فقط در موارد مغایرت‌دار درگیر می‌کند.